

Sygn. akt VII Ua 73/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 stycznia 2019 r.

**Sąd Okręgowy Warszawa – Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych**

w składzie:

Przewodniczący SSO Marcin Graczyk

Sędziowie SO Monika Roslan - Karasińska (spr.)

SO Renata Gąsior

Protokolant st.sekr.sądowy Mariusz Żelazek

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 8 stycznia 2019 r. w Warszawie

sprawy R. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych(...)Oddział w W.

o zasiłek chorobowy

na skutek apelacji wniesionej przez organ rentowy

od wyroku Sądu Rejonowego dla Warszawy Pragi-Północ w Warszawie

VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 12 czerwca 2018 roku sygn. akt VI U 381/17

oddala apelację.

SSO Monika Roslan - Karasińska SSO Marcin Graczyk SSO Renata Gąsior

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 12 czerwca 2018 r. Sąd Rejonowy dla Warszawy Pragi-Północ w Warszawie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zmienił zaskarżone decyzje Zakładu Ubezpieczeń Społecznych(...)Oddział w W. z dnia z dnia 13 października 2017 r. znak: (...), z dnia 20 października 2017 r. znak: (...), z dnia 1 grudnia 2017 r. znak:(...), z dnia 9 stycznia 2018 r. znak: (...) w ten sposób, że przyznał odwołującej R. S. prawo do zasiłku chorobowego za okres łącznie od 5 września 2017 r. do 28 grudnia 2017 r.

Podstawę rozstrzygnięcia stanowiły następujące ustalenia i rozważania Sądu Rejonowego:

Odwołująca się R. S. była funkcjonariuszem celnym od dnia 1 września 1987 r. do dnia 31 sierpnia 2017 r. ostatnio w Izbie Administracji Skarbowej. Odwołująca się pozostawała nieprzerwanie niezdolna do pracy w okresie od 5 września 2017 r. do 28 grudnia 2017 r. z powodu choroby.

Organ rentowy decyzjami z dnia 13 października 2017 r. znak (...) odmówił odwołującej się prawa do zasiłku chorobowego za okres od 5 września 2017 r. do 4 października 2017 r., z dnia 20 października 2017 r. znak. (...) odmówił prawa do zasiłku chorobowego za okres od 5 października 2017 r. do 31 października 2017 r. Dalej Zakład Ubezpieczeń

Spółecznych (...) w W. decyzją z dnia 1 grudnia 2017 r. odmówił prawa do zasiłku chorobowego za okres od 1 listopada 2017 r. do 30 listopada 2017 r. znak (...) oraz decyzją z dnia 9 stycznia 2018 r. znak (...) odmówił prawa do zasiłku chorobowego za okres od dnia 1 grudnia 2017 r. do 28 grudnia 2018 r. W uzasadnieniu wszystkich decyzji organ rentowy wskazał, że w okresie od 1 marca 2017 r. do 31 sierpnia 2017 r. odwołująca się była zatrudniona jako funkcjonariusz Służby Celno – Skarbowej u płatnika IASWA i nie była zgłoszona do ubezpieczenia chorobowego.

Odwołująca się złożyła odwołania od ww. decyzji.

Powyższy stan faktyczny został ustalony na podstawie wyżej wskazanych dokumentów zgromadzonych w aktach sądowych i aktach rentowych. Autentyczności i treści ww. dokumentów nie kwestionowała żadna ze stron, toteż Sąd Rejonowy uznał je za pełnowartościowy materiał dowodowy w sprawie.

W świetle tak ustalonego stanu faktycznego, Sąd Rejonowy zważył, że odwołania zasługiwały na uwzględnienie. W pierwszej kolejności Sąd II instancji zbadał kwestie prawną, czy odwołującej się jako byłemu funkcjonariuszowi celnemu przysługiwało prawo do zasiłku chorobowego za okres niezdolności do pracy od 1 września 2017 r. do 28 grudnia 2017 r.

Zgodnie z art. 6 ust 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (j.t. Dz. U. z 2017 r., poz. 1368 ze zm.) zasiłek chorobowy przysługuje ubezpieczonemu, który stał się niezdolny do pracy z powodu choroby w czasie trwania ubezpieczenia chorobowego.

Zasiłek chorobowy jest świadczeniem z ubezpieczenia społecznego rekompensującym zarobek utracony przez ubezpieczonego wskutek jego niezdolności do pracy spowodowanej chorobą. Zasadniczym jego celem jest kompensata utraconego przez ubezpieczonego dochodu wskutek wystąpienia u niego czasowej, przejściowej niezdolności do zarabkowania w ramach stosunku prawnego objętego ubezpieczeniem. Zasiłek chorobowy wypłacany jest nie obok, ale zamiast wynagrodzenia. Zarówno warunki nabycia prawa do świadczeń, jak też wysokość tychże świadczeń i zasady ich wypłaty są sformalizowane z uwagi na: bezwzględnie obowiązujący charakter norm prawnych zawartych w przepisach prawa ubezpieczenia społecznego, wyłączenie możliwości ich wykładani z uwzględnieniem reguł słuszności (zasad współżycia społecznego), ukształtowanie treści stosunków ubezpieczeń społecznych ex lege i niedopuszczalność zawierania co do nich ugód, powodując konieczność ich zgodnego z dosłownym brzmieniem – stosowania.

Od dnia 1 marca 2017 r. obowiązuje ustawa z dnia 16 listopada 2016 roku o Krajowej Administracji Skarbowej (j.t. Dz. U. z 2016 r., poz. 1947 ze zm.), zgodnie z którą służba celna, administracja podatkowa i kontrola skarbową zostały skonsolidowane i przekształcone w Krajową Administrację Skarbową. Jednocześnie pracownicy oraz funkcjonariusze zatrudnieni w dotychczasowych jednostkach, tj. izbach skarbowych, urzędach kontroli skarbowej oraz izbach celnych – tak jak odwołująca, stali się z mocy prawa pracownikami albo funkcjonariuszami zatrudnionymi w jednostkach organizacyjnych KAS. W związku z wejściem w życie ww. ustawy nastąpiło wygaszenie stosunków pracy osób objętych reformą, a także ewentualnie, przedstawiano im nowe warunki zatrudnienia. Powyższy proces zakończył się 31 sierpnia 2017 r. Służba odwołującej się ustała z dniem 31 sierpnia 2017 r.

Stosownie do treści art. 1 ust. 1 ustawy zasiłkowej, zasiłek chorobowy przysługuje osobom objętym ubezpieczeniem społecznym w razie choroby i macierzyństwa określonym w ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (j. t. Dz. U. z 2017 r., poz. 1778 ze zm., dale zwana ustawą systemową). Przepis artykułu 1 pkt 3 ustawy systemowej wskazuje, że ubezpieczenia społeczne obejmują również ubezpieczenie w razie choroby i macierzyństwa, zwane dalej „ubezpieczeniem chorobowym”. Zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 18a oraz z art. 12 ust. 1 tej ustawy (w ówczesnym brzmieniu) funkcjonariusze Służby Celnej podlegali obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym oraz wypadkowemu. Z kolei z treści art. 12 ustawy systemowej nie wynika, by funkcjonariusz celny podlegał ubezpieczeniu chorobowemu obowiązkowemu bądź dobrowolnemu. Należy podkreślić, że art. 13 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych nie jest katalogiem szeregującym osoby, które obowiązkowo podlegają poszczególnym ubezpieczeniom społecznym. Przepis ten wskazuje jedynie okresy w jakich poszczególne grupy pracownicze podlegają obowiązkowi określonego przez przepisy poprzedzające rodzaju ubezpieczenia.

Artykuł 11 ust. 1 i 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, interpretowanym jako zawierający zamknięty katalog osób podlegających temu ubezpieczeniu, nie wymienia celników wśród osób podlegających obligatoryjnie lub fakultatywnie ubezpieczeniu chorobowemu. Natomiast z art. 13 pkt 12 wynika, że „obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu” podlegają funkcjonariusze Służby Celnej od dnia nawiązania stosunku służby do dnia zwolnienia ze służby. Dosłowne odczytanie treści tego przepisu przemawiałoby za poglądem, że celnicy podlegają jednak obligatoryjnie również ubezpieczeniu chorobowemu, natomiast katalog osób wymienionych w art. 11 ust 1 i 2 ma charakter otwarty (vide wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 października 2013 roku, I UK 125/13, OSNP 2014, nr 9, poz. 137).

W ocenie Sądu Rejonowego przepis art. 13 ustawy systemowej należy odczytywać wyłącznie w kontekście artykułów go poprzedzających, tj. art. 6, 11 oraz 12 ustawy, które wprost wskazują kto i jakiemu ubezpieczeniu podlega. Przepisu art. 13 ww. ustawy pomimo jego kontrowersyjnej redakcji, nie można interpretować w oderwaniu od ich treści.

Mając na uwadze powyższe wskazać należałoby, iż odwołująca się nie podlegała po ustaniu pełnienia służby ubezpieczeniu chorobowemu ani obowiązkowemu ani dobrowolnemu, a co za tym jej niezdolność do pracy, która istniała po 1 września 2017 roku nie mogła stanowić podstawy do wypłaty zasiłku chorobowego. W okresie pełnienia służby w Izbie Celnej w przypadku okresu niezdolności do pracy odwołująca się jako funkcjonariusz celny otrzymywała uposażenie na podstawie art. 152 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o Służbie Celnej (j. t. Dz. U. z 2016r., poz. 1799 ze zm). Z literalnego brzmienia wyżej wskazanych przepisów wynika brak podstawy prawnej do stwierdzenia, że odwołującej się przysługiwało prawo do zasiłku chorobowego za okres niezdolności do pracy po zakończeniu służby tj. od 5 września 2017 r. do 28 grudnia 2017 r.

Jednakże, nie ulega wątpliwości, że ryzyko niezdolności do pracy objęte jest ochroną do zabezpieczenia społecznego, o którym mowa w art. 67 ust. 1 Konstytucji. Stosownie do jego treści obywatel ma prawo do zabezpieczenia społecznego w razie niezdolności do pracy ze względu na chorobę lub inwalidztwo oraz po osiągnięciu wieku emerytalnego. Ponadto, w systemie ubezpieczeń społecznych w sposób normatywny w art. 2 a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych wyrażona została zasada równego traktowania ubezpieczonych. Zgodnie z ust. 1 ustawa stoi na gruncie równego traktowania wszystkich ubezpieczonych bez względu na płeć, rasę, pochodzenie etniczne, narodowość, stan cywilny oraz stan rodzinny. Stosownie do treści art. 2. Zasada równego traktowania dotyczy w szczególności: 1) warunków objęcia systemem ubezpieczeń społecznych; 2) obowiązku opłacania i obliczania wysokości składek na ubezpieczenie społeczne; 3) obliczania wysokości świadczeń; 4) okresu wypłaty świadczeń i zachowania prawa do świadczeń. Przepis ten stanowi uszczegółwienie ogólnej zasady równości z art. 32 Konstytucji RP. Zasada równego traktowania dotyczy w szczególności warunków objęcia systemem ubezpieczeń społecznych, obowiązku wypłacania i obliczania składek na ubezpieczenie społeczne. Zasada ta winna dotyczyć również wypłaty świadczeń oraz zachowania prawa do świadczeń. Należy w tym miejscu przywołać orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego, w którym ukształtowało się stanowisko, iż wszelkie odstępstwa od nakazu równego traktowania podmiotów podobnych muszą zawsze mieć uzasadnione podstawy. Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 24 kwietnia 2002 r. (P 5/01, OTK-A 2002, Nr 3, poz. 28) zdefiniował zasadę równego traktowania w ten sposób, że wszystkie podmioty prawa (adresaci norm prawnych), charakteryzujące się daną cechą istotną (relewantną) w równym stopniu, mają być traktowane równo, a więc według jednakowej miary, bez różnicowań zarówno dyskryminujących, jak i faworyzujących. Podobne podmioty powinny być traktowane tak, by w sytuacjach podobnych wszystkie one ponosiły nakładane na nie obciążenia, a więc aby pewne z nich nie były obciążone dodatkowo, zaś inne - od tego dodatkowego obciążenia zwolnione. Rozwiązanie normatywne, które nie respektuje tej zasady, oznacza z jednej strony, że podmioty, które mają ponosić dodatkowe obciążenia, są traktowane niekorzystnie, z drugiej strony podmioty odciążone od tych świadczeń są znacząco uprzywilejowane. Trybunał Konstytucyjny, nawiązując do idei równości w prawie oznaczającej nakaz kształtowania treści prawa z uwzględnieniem zasady równości, zauważył także, że oceniając regulację prawną z punktu widzenia tej zasady, należy rozważyć, czy można wskazać wspólną cechę istotną uzasadniającą równe traktowanie podmiotów prawa, biorąc pod uwagę treść i cel danej regulacji prawnej. Trybunał Konstytucyjny wskazał w orzeczeniu z dnia 3 września 1996 r., sygn. K. 10/96, iż wprowadzane różnicowania muszą mieć charakter racjonalnie uzasadniony. Nie wolno ich dokonywać według dowolnie ustalonego kryterium, po drugie,

argumenty te muszą mieć charakter proporcjonalny, a więc waga interesu, któremu ma służyć różnicowanie sytuacji adresatów normy, musi pozostawać w odpowiedniej proporcji do wagi interesów, które zostaną naruszone w wyniku nierównego potraktowania podmiotów podobnych, po trzecie, argumenty te muszą pozostawać w jakimś związku z innymi wartościami, zasadami czy normami konstytucyjnymi, uzasadniającymi odmienne traktowanie podmiotów podobnych (...) jedną z takich zasad konstytucyjnych jest zasada sprawiedliwości społecznej, różnicowanie sytuacji prawnej podmiotów podobnych ma więc znacznie większe szanse uznania za zgodne z konstytucją, jeżeli pozostaje w zgodzie z zasadami sprawiedliwości społecznej lub służy urzeczywistnieniu tych zasad. Zostaje ono natomiast uznane za niekonstytucyjną dyskryminację (uprzywilejowanie), jeżeli nie znajduje podtrzymania w zasadzie sprawiedliwości społecznej. W tym sensie zasady równości wobec prawa i sprawiedliwości społecznej w znacznym stopniu nakładają się na siebie". (OTK w 1996 r., t. II, poz. 33, s. 7273). Do tego poglądu nawiązują wyroki TK z 16 grudnia 1997 r., sygn. K 8/97 (OTK w 1997 r., poz. 30, s. 553554) i z 13 kwietnia 1999 r., sygn. K. 36/98 (OTK ZU Nr 3/1999, poz. 40, s. 243244).

Realizacja prawa do zabezpieczenia społecznego w razie niezdolności do pracy ze względu na chorobę odbywa się poprzez ustawę zasiłkową, która określa warunki nabywania i wysokość świadczeń pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, przysługujących osobom objętym ubezpieczeniem chorobowym określonym w ustawie systemowej. W doktrynie podkreśla się, że zasiłek chorobowy rządzi się ubezpieczeniową zasadą łagodzenia skutków ryzyka. Celem zasiłku chorobowego jest zastąpienie (w określonym proporcjonalnie rozmiarze) wszelkiego rodzaju wypłat pieniężnych uzyskiwanych ze stosunku pracy przed powstaniem niezdolności do pracy.

W ocenie Sądu I instancji odwołująca znajduje się w oczywiście mniej korzystnej sytuacji prawnej w stosunku do podmiotów wymienionych w art. 11 ustawy systemowej, które podlegają ubezpieczeniu chorobowemu i otrzymują świadczenie z tytułu niezdolności do pracy. Zasadą jest bowiem, stosownie do art. 6 ust. 1 ustawy zasiłkowej, że zasiłek chorobowy przysługuje ubezpieczonemu, który stał się niezdolny do pracy z powodu choroby w czasie trwania ubezpieczenia chorobowego. Prawo to nabywa się po upływie 30 dni nieprzerwanego ubezpieczenia chorobowego. Ponadto, świadczenie to przysługuje także osobie, która stała się niezdolna do pracy już po ustaniu tytułu ubezpieczenia chorobowego, jeżeli niezdolność do pracy trwała bez przerwy co najmniej 30 dni i powstała w czasie określonym w art. 7 pkt 1 i 2 ustawy. Na uwagę zasługuje fakt, że odwołująca się była niezdolna do pracy już w dniu 5 września 2017 r. i niezdolność ta trwała nieprzerwanie do 28 grudnia 2017 r., a zatem wypełniała dyspozycję w/w art. 7 pkt 1 ustawy.

Zdaniem Sądu Rejonowego ustawodawca bez racjonalnych podstaw pozbawił jednak Funkcjonariuszy Służby Celnej prawa do otrzymywania zasiłku chorobowego po ustaniu stosunku służbowego, co w ocenie Sądu wprost narusza wyrażone w art. 67 Konstytucji prawo obywatela do zabezpieczenia społecznego.

W kontekście powołanego przepisu ustawy zasadniczej sytuacja prawna odwołującej się nie powinna różnić się od sytuacji prawnej osób nie pozostających w stosunku służbowym, ale wymienionych w artykule 11 ustawy systemowej.

Niezależnie od powyższych rozważań Sąd I instancji podkreślił, że skoro ustawodawca w ustawie o Służbie Celnej unormował uprawnienia celników związane z niezdolnością do pracy na skutek choroby w ten sposób, że przyznał im uposażenie finansowane z budżetu państwa, to oznaczało to brak potrzeby odprowadzania składek na ubezpieczenie chorobowe, czego konsekwencją stała się treść art. 11 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Okres pobierania takiego uposażenia w okresie niezdolności do pracy celnika można zatem w drodze analogii uznać jako „okres podlegania ubezpieczeniu chorobowemu” w rozumieniu ustawy systemowej. Przeciwnie założenie rodziłoby skutek pozbawienia odwołującej się prawa do zabezpieczenia społecznego po ustaniu służby, co w ocenie Sądu I instancji stanowiłoby naruszenie art. 67 Konstytucji.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Rejonowy na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał odwołującej się prawo do zasiłku chorobowego po ustaniu służby łącznie za cały okres od dnia 5 września 2017 r. do 28 grudnia 2017 roku.

Apelację od powyższego wyroku wniósł pełnomocnik organu rentowego, zaskarżając go w całości i zarzucając mu naruszenie prawa materialnego, a mianowicie:

- art. 6 ust. 1 pkt. 18a w związku z art. 11 oraz art. 13 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, poprzez ich błędną wykładnię, tj. uznanie, że pracownicy Izby Celnej objęci są ubezpieczeniem chorobowym pomimo, że z dyspozycji powołanych przepisów wynika, że osoby te podlegają wyłącznie obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym oraz ubezpieczeniu wypadkowemu, a literalne brzmienie przepisów jak również ich wykładnia nie potwierdzają, że katalog podmiotów objętych ubezpieczeniem chorobowym, bądź to obowiązkowym bądź dobrowolnym można stosować analogicznie również do innych podmiotów;

- art. 11 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, poprzez jego błędną wykładnię, tj. uznanie, że okres pobierania przez funkcjonariusza Izby Celnej uposażenia w okresie niezdolności do pracy można w drodze analogii uznać, jako okres podlegania ubezpieczeniu chorobowemu, co stoi w sprzeczności z brzmieniem ww. przepisu, który jednoznacznie określa podmioty podlegające ubezpieczeniu chorobowemu, a z jego treści nie wynika, aby funkcjonariusz celny podlegał ubezpieczeniu chorobowemu obowiązkowemu bądź dobrowolnemu, co w konsekwencji doprowadziło do błędnego uznania, że odwołującej przysługuje prawo do świadczenia z ubezpieczenia chorobowego;

- art. 6 ust. 1 w związku z art. 7 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, poprzez ich błędną wykładnię, tj. uznanie, że zasiłek chorobowy może przysługiwać ubezpieczonemu, który stał się niezdolny do pracy z powodu choroby także wtedy, gdy nie podlegał ubezpieczeniu chorobowemu, podczas gdy z treści powołanych przepisów wynika, że świadczenia w razie choroby przyznawane są w sytuacji, gdy ubezpieczony podlegał ubezpieczeniu chorobowemu albo gdy niezdolność do pracy powstała nie później niż 14 dni po ustaniu tytułu ubezpieczenia chorobowego, co w konsekwencji doprowadziło do uznania, że odwołująca po ustaniu służby, pomimo niepodlegania ubezpieczeniu chorobowemu miała prawo do zasiłku chorobowego w spornym okresie;

- art. 7 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, poprzez jego zastosowanie w stosunku do funkcjonariusza Izby Celnej, w sytuacji gdy przepis ten należy stosować wyłącznie do osób objętych ubezpieczeniem chorobowym, gdy niezdolność do pracy powstała do 14 dni po ustaniu tytułu do tego ubezpieczenia, natomiast odwołująca, jako funkcjonariusz Izby Celnej nie jest objęta ubezpieczeniem chorobowym, a zatem nie można ustalić jej uprawnień do świadczeń po ustaniu tytułu do ubezpieczenia chorobowego;

- art. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, poprzez jego błędną wykładnię, tj. uznanie, że niezastosowanie w drodze analogi przepisów o ubezpieczeniu chorobowym w stosunku do funkcjonariuszy Izby Celnej, stanowi dyskryminację tych podmiotów i naruszenie zasady równości, podczas gdy przepisy ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa różnicują sytuację ubezpieczonych i należnych im świadczeń w zależności od wykonywanej działalności zawodowej, co nie jest sprzeczne z zasadą równości wynikająca z art. 32 Konstytucji RP i nie jest równoznaczne z naruszeniem zasady równego traktowania ubezpieczonych zawartej w powołanym przepisie.

Podnosząc powyższe zarzuty, pełnomocnik organu rentowego wniósł na podstawie art. 368 § 1 pkt. 5 k.p.c. w związku z art. 386 § 1 k.p.c. o zmianę wyroku Sądu I Instancji w całości poprzez oddalenie odwołań oraz o zasądzenie od odwołującej na rzecz organu rentowego kosztów postępowania odwoławczego według norm przepisanych. W uzasadnieniu apelacji organ rentowy wskazał, że ubezpieczona jako funkcjonariusz Izby Administracji Skarbowej (wcześniej funkcjonariusz Izby Celnej) podlegała zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 18a ustawy o s. u. s. obowiązkowo wyłącznie ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu. Nie była natomiast objęta ubezpieczeniem chorobowym. Od wypłacanego ww. uposażenia nie była opłacana składka na ubezpieczenie chorobowe. Z powyższych względów w ocenie skarżącego nie można uznać za właściwe stwierdzenie, że do funkcjonariuszy służby celnej należy odpowiednio stosować przepisy o objęciu ubezpieczeniem chorobowym. Z całą stanowczością niezastosowanie tej zasady nie stanowi naruszenia równego traktowania podmiotów. Przepisy u.s.u.s. oraz ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa różnicują sytuację ubezpieczonych i

należnych im świadczeń w zależności od wykonywanej działalności zawodowej. Powyższe nie jest sprzeczne z zasadą równości wynikająca z art. 32 Konstytucji RP i nie jest równoznaczne z naruszeniem zasady równego traktowania ubezpieczonych zawartej w powołanym przepisie. Odwołująca nie podlegała po ustaniu pełnienia służby ubezpieczeniu chorobowemu ani obowiązkowemu ani dobrowolnemu, a w związku z tym jej niezdolność do pracy, która istniała po 1 września 2017r. nie mogła stanowić podstawy do wypłaty zasiłku chorobowego. W okresie pełnienia służby w Izbie Celnej w przypadku okresu niezdolności do pracy odwołująca się jako funkcjonariusz celny otrzymywała uposażenie na podstawie przepisu art. 152 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009r. o Służbie Celnej, a nie z ubezpieczenia chorobowego na podstawie ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa. Niezrozumiałym jest wysnuty przez Sąd wniosek, że do odwołującej, w drodze analogii należy zastosować przepisy obejmujące ubezpieczeniem chorobowym, a okres pobierania uposażenia w okresie niezdolności do pracy należy zrównać z okresem podlegania ubezpieczeniu chorobowemu, w sytuacji, gdy z przepisów ustawy jasno wynika, że funkcjonariusze nie należą do kręgu osób objętych ubezpieczeniem chorobowym, co potwierdza brak opłacania składek na ubezpieczenie chorobowe (apelacja k. 39 – 44 a.s.).

W odpowiedzi na apelację z dnia 19 września 2018 r. odwołująca wniosła o jej oddalenie, wskazując, że Sąd Rejonowy prawidłowo dokonał oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego oraz wywiódł prawidłowe wnioski. W uzasadnieniu ubezpieczona wskazała, że nieuprawione jest twierdzenie organu rentowego, iż zaprezentowane w uzasadnieniu wyroku Sądu I instancji stanowisko prowadziłoby do naruszenia przepisów prawa materialnego, czyli nieakceptowalnej społecznie sytuacji niezgodnej z istotą systemu ubezpieczeń społecznych. W ocenie ubezpieczonej stanowisko ZUS jest nie do zaakceptowania z uwagi na okoliczność, że nie miała ona jako funkcjonariusz celny możliwości opłacania składek na ubezpieczenia chorobowe i znalazła się w sytuacji, której ustawodawca nie przewidział w swoich systemowych regulacjach. Ubezpieczona stwierdziła nadto, że nadrzędnym aktem prawnym w Polsce jest Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej i wyrok Sądu Rejonowego uwzględnia zasady wyznaczone w art. 67 ust. 1 w związku z art. 32 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (odpowiedź na apelację k. 63 – 64 a.s.).

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja organu rentowego nie zasługuje na uwzględnienie, gdyż zaskarżony wyrok jest trafny i odpowiada prawu.

Sąd Okręgowy akceptuje ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd Rejonowy, jak i jego rozważania prawne. Organ rentowy wydając odmowne decyzje, zaskarżone przez wnioskodawczynię, jak i wnosząc apelację powoływał się na to, że skoro wnioskodawczyni jako funkcjonariusz celny nie podlegała, ubezpieczeniu chorobowemu obowiązkowemu lub dobrowolnemu, ponieważ nie przewidywały tego obowiązujące przepisy, to nie ma prawa do świadczeń z tego ubezpieczenia. Natomiast wnioskodawczyni twierdziła, że stanowisko ZUS prowadziłoby do nieakceptowanej społecznie sytuacji, niezgodnej z istotą systemu ubezpieczeń społecznych oraz naruszającej zasady wyznaczone w art. 67 ust. 1 w związku z art. 32 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Należało zatem rozważyć, jak należy interpretować przepisy ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, a w konsekwencji ustawy o świadczeniach z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa i czy wnioskodawczyni, jako podlegająca uprzednio pragmatyce służbowej w postaci ustawy o Służbie Celnej, ma być pozbawiona prawa do zabezpieczenia społecznego z tytułu niezdolności do pracy po zwolnieniu ze służby, jeśli zabezpieczenie to przewidziane jest dla obywateli w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Zgodnie z art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 roku o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz.U. z 2018 r. poz. 1076 ze zm.), zasiłek chorobowy przysługuje osobom objętym ubezpieczeniem społecznym w razie choroby i macierzyństwa określonym w ustawie z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2018 r., poz. 106 ze zm.). Z przepisów art. 6 ust. 1 pkt. 18a oraz z art. 12 ust. 1 tej ostatniej ustawy, zwanej dalej ustawą systemową, w brzmieniu obowiązującym w okresie spornym wynika, że funkcjonariusze Służby Celnej podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym oraz wypadkowemu. Natomiast funkcjonariusze ci nie zostali wymienieni w art. 11 ust. 1 i 2 ustawy systemowej, ani jako obowiązkowo, ani jako dobrowolnie (na swój wniosek) podlegający ubezpieczeniu chorobowemu. Było to konsekwencją brzmienia art. 152 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o

finansach publicznych, zgodnie z którym w przypadku urlopu lub choroby funkcjonariusz otrzymuje uposażenie i inne świadczenia pieniężne należne na zajmowanym stanowisku służbowym. Stosownie zaś do treści ust. 2 i 3 tego artykułu, przepis ust. 1 stosuje się także w razie niemożności wykonywania służby z innych przyczyn uprawniających do świadczeń określonych w przepisach o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, przez okres określony w tych przepisach. Pragmatyka zawodowa wyłączyła więc funkcjonariuszy Służby Celnej w określonym zakresie z systemu ubezpieczeń społecznych, oferując im świadczenia, ale pod warunkiem zachowania podmiotowego statusu. Jednocześnie jednak art. 13 pkt. 12 ustawy systemowej w tym samym okresie stanowił, że obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu podlegają osoby fizyczne, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt. 18a, a więc funkcjonariusze Służby Celnej od dnia nawiązania stosunku służby do dnia zwolnienia ze służby.

Jak zauważył Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 18 października 2013 r. w sprawie I UK 125/13, mając na uwadze wyżej przytoczone przepisy, kwestia podlegania ubezpieczeniu chorobowemu funkcjonariuszy Służby Celnej nie została unormowana jednoznacznie i klarownie. Mianowicie, art. 11 ust. 1 i 2 ustawy systemowej, interpretowany jako zawierający zamknięty katalog osób podlegających temu ubezpieczeniu, nie wymienia funkcjonariuszy celnych wśród osób podlegających obligatoryjnie lub fakultatywnie (na swój wniosek) ubezpieczeniu chorobowemu. Jednocześnie jednak z art. 13 pkt. 12 ustawy systemowej wynika obowiązek podlegania ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu funkcjonariuszy Służby Celnej od dnia nawiązania stosunku służby do dnia zwolnienia ze służby. Jak stwierdził Sąd Najwyższy w przywołanym wyroku z przepisów tych można byłoby wyprowadzić prosty wniosek. Taki mianowicie, że funkcjonariuszowi celnemu po zwolnieniu ze służby nie przysługuje zasiłek chorobowy na podstawie ustawy zasiłkowej, skoro funkcjonariusze celni nie zostali wymienieni w katalogu osób podlegających ubezpieczeniu chorobowemu, a w przepisie art. 13 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych nie określono osób, które podlegają danemu rodzajowi ubezpieczeń i wyłącznie wskazano okresy podlegania ubezpieczeniom przez osoby, które podlegają ubezpieczeniom społecznym określonego rodzaju. Z drugiej jednak strony, jak stwierdził Sąd Najwyższy, gdyby ustawodawca chciał uregulować tylko okresy podlegania ubezpieczeniu, z łatwością mógł to uczynić, nadając zdaniu pierwszemu art. 13 ustawy systemowej treść: „Ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu, w zakresie określonym w art. 6, art. 11 oraz art. 12 ustawy, podlegają osoby fizyczne w następujących okresach...”. Ponieważ tak się nie stało, nakazuje to rozważenie, czy ustawodawca kierował się zamiarem osiągnięcia innego celu. Mianowicie, należy rozważyć, czy zawarte w art. 13 pkt 12 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych *expressis verbis* zdanie, że „obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu” podlegają funkcjonariusze celni od dnia nawiązania stosunku służby do dnia zwolnienia ze służby mogłoby implikować taką wykładnię teleologiczną przepisów art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa w związku z art. 13 pkt. 12 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, że celem ustawodawcy nie było pozbawianie funkcjonariuszy celnych po dniu zwolnienia ze służby prawa do zasiłku chorobowego na podstawie ustawy zasiłkowej. A w szczególności należy rozważyć, czy prawo do zasiłku chorobowego po zwolnieniu ze służby na podstawie art. 6 ust. 1 ustawy zasiłkowej przysługuje funkcjonariuszowi celnemu w świetle konstytucyjnej zasady równego traktowania ubezpieczonych.

I takiego rozważenia dokonał w niniejszej sprawie Sąd Rejonowy w kontekście art. 32 ust. 1 Konstytucji, który stanowi, że wszyscy są wobec prawa równi i wszyscy mają prawo do równego traktowania przez władze publiczne. Ponadto zgodnie z art. 67 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej obywatel ma prawo do zabezpieczenia społecznego w razie niezdolności do pracy ze względu m.in. na chorobę. Wobec powyższego nie ma racji organ rentowy, że stanowisko Sądu I instancji prowadziło do nieakceptowanej społecznie sytuacji, niezgodnej z istotą systemu ubezpieczeń społecznych. Właśnie z uwagi na treść art. 32 i art. 67 Konstytucji, jak słusznie podnosi odwołująca w odpowiedzi na apelację, to stanowisko organu rentowego jest nie do zaakceptowania.

Wnioskodawczyni jako funkcjonariusz Służby Celnej, nie miała bowiem możliwości opłacania składek na ubezpieczenie chorobowe, stała się niezdolna do pracy w czasie pełnienia tej służby i niezdolność ta trwała także po zwolnieniu ze służby. W związku z tym nie powinna być traktowana w sposób odmienny od tych, dla których

minimalny standard wyznaczają przepisy ustawy zasiłkowej. Ponadto za taką konstatacją przemawia zawarte w art. 13 pkt. 12 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych zdanie, że „obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu” podlegają funkcjonariusze celni od dnia nawiązania stosunku służby do dnia zwolnienia ze służby. W świetle tego przepisu i zasad konstytucyjnych nie można przyjąć, że celem ustawodawcy było pozbawianie funkcjonariuszy celnych po dniu zwolnienia ze służby prawa do zasiłku chorobowego na podstawie ustawy zasiłkowej.

Sąd II instancji zważył, że sytuacja zwolnionego ze służby niezdolnego do pracy w czasie pełnienia tej służby funkcjonariusza celnego jest podobna do sytuacji byłego sędziego pozbawionego prawa do zasiłku chorobowego w związku z niezdolnością do pracy, trwającą po ustaniu stosunku służbowego. W uchwale z dnia 4 września 2014 r., w sprawie o sygn. akt I UZP 1/14, Sąd Najwyższy uznał, że byłemu sędziemu, który stał się niezdolny do pracy przed zrzeczeniem się urzędu, przysługuje zasiłek chorobowy w okresie dalszego trwania tej niezdolności po rozwiązaniu stosunku służbowego (art. 6 ust. 1 ustawy zasiłkowej). Sąd Najwyższy stwierdził, że pozostający w służbowym stosunku pracy sędziowie (a więc podobnie jak funkcjonariusze służby celnej w stosunku służbowym) nie są generalnie wyłączeni z podlegania powszechnemu systemowi ubezpieczeń społecznych, nie nabywają jedynie prawa do tych ustawowo określonych świadczeń z ubezpieczenia społecznego, które wyłącza pragmatyka służbowa. Sędziowie są więc wyłączeni z możliwości uzyskania tylko tych świadczeń wynikających z powszechnego systemu ubezpieczeń społecznych, które pod postacią innych, „zamiennych” świadczeń, jak uposażenie w stanie spoczynku lub wynagrodzenie, wypłacanych w miejsce świadczeń uzyskiwanych w razie niemożności wykonywania pracy z innych przyczyn niż choroba, określonych w przepisach o świadczeniach z ubezpieczenia społecznego oraz zasiłków z ubezpieczenia społecznego, gwarantuje im pragmatyka służbowa. W rezultacie, wyłączenie możliwości uzyskania świadczeń z ubezpieczenia chorobowego odnosi się tylko do okresu trwania stosunku służbowego. Jeżeli natomiast doszło do rozwiązania albo wygaśnięcia stosunku służbowego sędziego, okres pełnienia służby sędziowskiej jest traktowany jako okres zatrudnienia w sądzie, czyli jako okres pozostawania w stosunku pracy. Zatem, po rozwiązaniu stosunku służbowego okres pełnienia przez sędziego służby zostaje zrównany z innymi stosunkami zatrudnienia gwarantującymi pełną ochronę ubezpieczeniową. Zdaniem bowiem Sądu Najwyższego, pozbawienie byłego sędziego prawa do zasiłku chorobowego w związku z niezdolnością do pracy, trwającą po ustaniu stosunku służbowego, stanowiłoby nieuzasadnioną dyskryminację tej grupy zawodowej, naruszającą konstytucyjną zasadę równego traktowania obywateli (art. 32 ust. 1 Konstytucji) w zakresie konstytucyjnego prawa do zabezpieczenia społecznego (art. 67 ust. 1 Konstytucji).

Mając powyższe na względzie, Sąd Okręgowy uznał zawarte w apelacji zarzuty naruszenia prawa materialnego za nieuzasadnione i oddalił apelację na podstawie art. 385 k.p.c., o czym orzekł w sentencji wyroku.

SSO Monika Roslan - Karasińska SSO Marcin Graczyk SSO Renata Gąsior

ZARZĄDZENIE

(...)

(...)